

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO,
SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI

DIREKTORAT ZA DELOVNA RAZMERJA IN PRAVICE IZ DELA

Kotnikova ulica 28, 1000 Ljubljana

T: 01 369 77 08

F: 01 369 78 32

E: gp.mddsz@gov.si

www.mddsz.gov.si

PREDLAGAM VLADI

Urad Vlade RS za komuniciranje

gp.ukom@gov.si

Številka: 1001-231/2017-2

Datum: 12. 4. 2017

Zadeva: Predlagam.vladi.si – predlog 8174-96: Delo po upokojitvi

ZVEZA: Vaš dopis št. 092-96/2017/1 z dne 5.4.2017

Spoštovani!

Na Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti (v nadaljevanju: MDDSZ) smo prejeli dopis, posredovan preko spletnega orodja predlagam.vladi.si, v katerem avtor meni, da bi moral biti vsak, ki dopolni 40 let delovne dobe in bi po upokojitvi želel ostati delovno aktiven, upravičen do izplačila celotne pokojnine. Izplačilo 20 % pokojnine in bonusi za nadaljnjo aktivnost po izpolnjenih pogojih za upokojitev po njegovem mnenju niso dovolj, temveč bi morali posameznikom s tako dolgo delovno dobo dopustiti, da še naprej delajo in obenem prejemajo celotno pokojnino.

V zvezi z navedenim predlogom z vidika pokojninskega in invalidskega zavarovanja pojasnjujemo naslednje:

Uvodoma pojasnjujemo, da veljavna zakonska ureditev t.i. dvojni status ureja na način, ki zagotavlja enako obravnavo vseh zavarovancev ne glede na pravno razmerje, ki je podlaga za vključitev v obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje.

Pokojninsko in invalidsko zavarovanje je zavarovanje za primer nastopa določenega rizika. Med rizike predmetna zakonodaja med drugim uvršča tudi **starost**, po kateri se predvideva, da posameznik ni več zmožen sam z delom zagotavljati svojega dohodka, zaradi česar je, v primeru izpolnjevanja tudi drugih pogojev iz zakona, lahko upravičen do starostne pokojnine, ki mu nadomešča dohodek, ki ga je prejemal tekom aktivne dobe. Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (Uradni list RS št. 96/12 s spremembami, v nadaljevanju: ZPIZ-2) tako določa, da so pravice iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja pogojene s statusom zavarovanca in pokojnina je v tem smislu **prejemek, ki zavarovancu nadomešča dohodek, ki ga je prejemal tekom aktivne dobe**, njen namen pa je, da se zavarovancem **zagotovi varna starost takrat, ko se odločijo zapustiti trg dela** oziroma da se jim, če se pri delu poškodujejo, iz naslova zavarovanja zagotovijo ustrezna denarna nadomestila oziroma da se njihovim družinskim članom, ki nimajo lastnih sredstev za preživljanje, po smrti hranitelja družine zagotovijo ustrezne pravice iz sistema pokojninskega in invalidskega zavarovanja. **Upokojitev ni obvezna, zato se vsak sam odloči, ali se bo upokojil ali pa bo še naprej opravljal delo oziroma dejavnost. Status zavarovanca pa praviloma ni združljiv s statusom upokojenca oziroma uživalca pravice, razen v nekaterih zakonsko določenih primerih.** Nekdo torej ne more biti hkrati upokojenec, prejemati pokojnine in biti zaposlen ali imeti s.p. oz. opravljati poslovodno funkcijo v gospodarski družbi. Oseba, ki se želi upokojiti, mora tako predhodno izgubiti status zavarovanca

(prenehanje zaposlitve, prenehanje opravljanja samostojne dejavnosti, itd.), saj se v nasprotnem primeru taka oseba v smislu pokojninske zakonodaje šteje kot oseba, sposobna za delo, pri kateri zavarovalni primer (starost) ni nastopil.

Ohranjanje statusa zavarovanca ob hkratni upokojitvi je v pokojninski zakonodaji urejeno za vse zavarovance na enak način in omogočeno v okviru **prejemanja 20% predčasne ali starostne pokojnine** ob vključitvi v obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje za polni delovni oziroma zavarovalni čas in v okviru **delne pokojnine**, pri čemer minimalna dnevna oziroma tedenska delovna obveznost zavarovanca znaša najmanj dve uri dnevno oziroma 10 ur tedensko, v preostanku pa tak zavarovanec prejema pokojnino, V okviru instituta delne pokojnine lahko zavarovanec tako prejema maksimalno 75% pokojnine.

Dvojni status je po veljavni zakonodaji tako urejen sistemsko, pri čemer se zagotavlja enaka obravnava za vse zavarovalne podlage oz. kategorije zavarovancev - za pridobitev pravice do pokojnine je tako potrebno prenehanje obveznega zavarovanja, za upokojence, ki ponovno začnejo opravljati delo ali dejavnosti, na podlagi katere pridobijo lastnost zavarovanca, pa je določen ponovni vstop v zavarovanje. Pojasnjujemo še, da v primeru ponovnega vstopa v zavarovanje ne pride do odvzema pokojnine, kot se največkrat napačno navaja, temveč se pokojnina za čas ponovne vključitve v zavarovanje zgolj ne izplačuje, ponovno pa se začne izplačevati po prenehanju zavarovanja, pri čemer zavarovanci lahko uveljavljajo tudi ponovno odmero pokojnine ali odstotno povečanje pokojnine glede na obdobje zavarovalne dobe, dosežene v času ponovnega zavarovanja.

Na tem mestu bi želeli tudi poudariti, da je eden glavnih ciljev, ki si ga je zadala zadnja pokojninska reforma, v **spodbujanju zavarovancev k podaljševanju aktivnega obdobja**. Ugotovljeno je bilo namreč, da se v Sloveniji upokojujemo v povprečju prej kot v drugih državah EU, Slovenija pa ima poleg tega enega izmed nižjih odstotkov zaposlenosti oseb, starejših od 65 let. ZPIZ-2 je tako določil posebne bonuse, s katerimi se **spodbuja odlaganje upokojitve** (izplačevanje 20% predčasne ali starostne pokojnine; ugodnejše vrednotenje pokojninske dobe zavarovancem, ki izpolnjujejo pogoje za starostno upokojitev po 4. in 5. odstavku 27. člena ZPIZ-2 in kljub temu ostanejo v obveznem zavarovanju; spodbujanje vztrajanja v zavarovanju tudi za tiste, ki ostanejo zavarovani le v sorazmernem delu ter uveljavljajo delno pokojnino, ki se do dopolnitve starosti 65 let poveča za 5%).

Po drugi strani pa se Vlada RS zaveda pomembne vloge, ki jo imajo upokojenci na trgu dela ter pozitivnih učinkov ohranjanja aktivnosti upokojencev, zato delo upokojencem ob ohranjanju celotne pokojnine ni v celoti onemogočeno. Zakonodaja že sedaj omogoča opravljanje nekaterih del ob hkratnem prejemanju pokojnine. Upokojenci tako lahko **neomejeno sklepajo pogodbe civilnega prava** (npr. podjetna, avtorska pogodba), lahko pa opravljajo tudi **začasna in občasna dela upokojencev** v skladu z zakonodajo, ki ureja trg dela, osebno dopolnilno delo ter kratkotrajno delo v skladu z zakonom, ki ureja preprečevanje dela in zaposlovanja na črno, pod določenimi pogoji pa tudi dopolnilno dejavnost na kmetiji. Če opravljajo dela v teh okvirih, se jim pokojnina ne preneha izplačevati, temveč se še naprej izplačuje v polnem obsegu. Za vse te primere pa je značilna začasnost in občasnost opravljanja del upokojencev in tako ne gre za dela, ki bi trajno vplivala na položaj teh upokojencev in jim omogočala preživetje za daljše časovno obdobje. Tudi sklepanje avtorskih in podjemnih pogodb je namreč omejeno, saj se take pogodbe ne smejo skleniti, če obstajajo elementi delovnega razmerja.

Na koncu bi želeli opozoriti, da se je do predmetne tematike opredelila tudi Bela knjiga o pokojninah, ki vsebuje predlog, da bi se upokojencem, ki so izpolnili polne pogoje za upokojitev, ne glede na zavarovalno podlago za vključitev v zavarovanje omogočilo nadaljnje delo ob hkratnem prejemanju polne pokojnine ter plačilu polnih prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje. Kot predlog za razpravo pa je predlagala tudi gmožnost uvedbe dvojnega statusa tudi za tiste posameznike, ki so se upokojili pred polno upokojitveno starostjo, vendar v tem primeru zgolj v omejenem obsegu (npr. do določenega zneska).

V zvezi z izpostavljeno problematiko nadalje pojasnujemo, da gre za ureditev, v zvezi s katero še tečejo postopki ugotavljanja njene ustavne skladnosti, zato zaenkrat spremembe ureditve do same odločitve niso predvidene. Ob prihodnjih spremembah pokojninske zakonodaje pa bo v odvisnosti od odločitve Ustavnega sodišča RS ter možnosti sprejetja soglasja o dopustnosti dela upokojencev s socialnimi partnerji, preučena tudi možnost dela upokojencev ob hkratnem statusu zavarovanca. Poudarjamo pa, da gre pri ureditvi za močan poseg v sam sistem zavarovanja, zato bo potrebno pri spremembah delovati premišljeno, predvsem pa bo potrebno rešitve iskati na način, ki bo omogočal dvojni status za vse zavarovalne podlage enako.

S spoštovanjem.